

Minnesanteckningar - kommunala pensionärsrådets stormöte 26 september 2024

Datum	2024-09-26
Tid	Kl. 09.00-11.40
Plats	Kommunhuset, kommunfullmäktigesalen
Ordförande	Lisa Tynnemark (S)
Sekreterare	Caroline Grafström

Närvarande:

Eila Nilsson	Finska föreningen
Kjell Olofsson (v ordf)	PRO, Pensionärernas Riksorganisation
Aagoth Lögdahl	PRO, Pensionärernas Riksorganisation
Inge Widén	PRO, Pensionärernas Riksorganisation
Lars-Erik Nyberg	PRO, Pensionärernas Riksorganisation
Ann Norberg	PRO, Pensionärernas Riksorganisation
Eva Wikman	RPG, Riksförbundet Pensionärs Gemenskap
Gunvor Rydgren	RPG, Riksförbundet Pensionärs Gemenskap
Maud Selinder	SKPF, Svenska kommunalpensionärs Riksförbund
Margoth Dahlgren	SKPF, Svenska kommunalpensionärs Riksförbund
Mona Kramer	SPF, Sveriges pensionärsförbund
Margret Bergström	SPF, Sveriges pensionärsförbund
Lisa Tynnemark (ordf)	(S) kommunstyrelsen
Klara Hedin	(V) kommunstyrelsen
Caroline Grafström	kommunsekreterare

Inbjudna

Jonas Walker	kommundirektör, kommunstyrelsekontoret
Helén Lundahl	processledare upphandling, Din Tur

Daniel Lundberg tf. avdelningschef, kommunstyrelsekontoret
Bodil Mattsson processledare, kommunstyrelsekontoret
Anita Bdioui verksamhetschef, vård- och omsorgsförvaltningen

Samt 9 representanter från pensionärsföreningar i Sundsvalls kommun

1. Välkommen och kort information om pensionärsrådet

Ordförande Lisa Tynnemark (S) hälsar välkommen.

Kommunsekreterare Caroline Grafström informerar om kommunala pensionärsrådets syfte och organisatoriska ställning. Hon visar hur kommunala pensionärsrådets sida på Sundsvall.se ser ut och var man kan hitta protokoll och annan information som t ex rådets arbetsordning.

2. Kommundirektören informerar

Kommundirektör Jonas Walker berättar om vad som är aktuellt inom kommunen just nu. Han beskriver innehållet i den nya mål och resursplanen för 2025-2026 med plan för 2027-2028 (MRP). Jonas redogör för planens fyra inriktningsmål som är 5000 nya jobb, Klimatneutral till 2030, Socialt hållbart och En kommun för Sundsvallsborna.

Inriktningsmål 1: 5000 nya jobb. 10 000 nya jobb inom 10 år kräver en samhällsomvandling. Kompetensförsörjningsfrågan är central för att lyckas med målet. Attraktivitet och meningsfull fritid är viktigt för de som redan bor här och för dem som flyttar hit. Det behövs byggas fler bostäder och tillskapas mer industri- och verksamhetsmark. Det är nödvändigt att få fler utbildningsplatser på campus och skapa förutsättningar för fler studenter att upptäcka vår kommun.

Inriktningsmål 2: Ett sundsvall som håller ihop. Alla barn och unga ska få goda uppväxtvillkor. Kommunen, tillsammans med näringsliv och civilsamhälle behöver utveckla prioriterade bostadsområden. Det är viktigt att förebygga att unga hamnar utanför samhället och minska risken för utsatthet och kriminalitet.

Inriktningsmål 3 – Klimatneutralt Sundsvall. Klimatomställningen behöver få en folklig förankring. Kommunens inköp och fordonsflottan ska ses

över. Fler kolsänkor ska skapas genom bl a återvätning av våtmarker och att bygga i trä.

Inriktningsmål 4; En kommun för Sundsvallsborna. Fler ska involveras i samhällsbygget. Den civila beredskapen ska utvecklas i kommunen i nära samverkan med civilsamhället. Servicen till medborgarna förbättras genom kontakt, dialog och relation med de som besluten berör. Digitalisering ska nyttjas brett i kommunorganisationens verksamhetsutveckling.

Investeringsbudget för ett växande Sundsvall - Det är fokus på investeringar kopplat till attraktivitet, kultur, fritid och samhällsbygget. Lokaler som kommunen inte ser ett strategiskt värde av att äga ska säljas.

Långsiktig ekonomisk planering i form av effektivisering genom digitalisering, sänkta lokalkostnader och att inte ersätta vissa tjänster. Interna processer ska ses över.

Särskilda prioriteringar för bolagen - bland annat ska låneskulden minskas, bolagen ska bidra i de prioriterade bostadsområdena och Mitthem ska bygga 500 bostäder fram till 2030.

Jonas beskriver syfte och mål med Kontakt Sundsvall vilket är att leverera bra bemötande, hög tillgänglighet och smidig och enkel service till medborgarna. De flesta inkommande ärenden ska hanteras direkt vid första kontakt och därmed frigöra tid/resurser på förvaltningarna. Öppettiderna utökas via Kontakt Sundsvall då man inte är beroende av särskilda telefontider. Enkla frågor ska hanteras i första ledet t ex hänvisning till blanketter och e-tjänster mm. Insamling och analys av data ska leda till utveckling av kommunens medborgaservice.

Det har varit en del inkörningsproblem vid införandet av kontaktcenter. Väntetiden vid samtal har tyvärr varit lång. Orsaker är bl a resursbrist, användningen av ett nytt kontaktnummer internt och att samtalstiden varit längre än beräknat. Åtgärder som vidtas är förstärkning med fler kommunvägledare, omfördelning av beprövade lösningar och utökad intern information.

Sundsvall 400 år – Jonas berättar kort om den mycket uppskattade utställningen på Storgatan samt kungabesöket. Musikhjälpen kommer till Sundsvall i dec vilket också kommer ge mycket positiv publicitet.

3. Kollektivtrafik – ny trafikupphandling, avtalsuppföljning

Helen Lundahl, processledare för upphandling på kollektivtrafikmyndigheten (Din Tur), inleder med att berätta om den regionala kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län.

Kollektivtrafiken är ett gemensamt ansvar för regionen och kommunerna i länet och enligt lag ska det finnas en regional kollektivtrafikmyndighet i varje län. Styrningen av kommunalförbundet görs via en förbundsordning som bl a anger principer för finansiering. Intäkter och kostnader tillhör förbundet och underskottet fördelas mellan medlemmarna, d v s regionen och kommunerna. Kommunerna är ansvariga för skolskjuts, färdtjänst och sjukresor men kan överlåta detta till myndigheten. Just nu arbetas en ny förbundsordning fram.

Helén beskriver myndighetens organisation. En direktion med folkvalda politiker styr förbundet. Förvaltningens huvudkontor ligger i Kramfors och kundcenter är lokaliserat till Ånge.

I länet finns 130 busslinjer som trafikeras av ca 300 bussar. Kostnader för busstrafiken är ca 550 miljoner kronor och intäkterna ca 100 miljoner kr. Det är två entreprenörer.

Det är lagkrav på att det ska finnas ett trafikförsörjningsprogram i varje län. Detta strategiska dokument ligger till grund för upphandling och utvecklingsarbetet. Det arbetas fram ett nytt program under hösten 2024. I programmet ska det finnas mål och åtgärder för anpassning av kollektivtrafik med hänsyn till behov hos personer med funktionsnedsättning. Helen beskriver olika målnivåer och insatsområden för tillgänglighet. Gällande hållplatsutrop gjordes det en teknikupphandling 2014. De problem som uppstått sedan dess har främst orsakats av att tekniken inte synkar mellan olika system. Generellt har det fungerat bra i stadstrafiken men det finns tyvärr inget realtidssystem som anpassar sig då det blir förändringar vid t ex omledning av trafik. En viktig del i kommande upphandling är de tillgänglighetskrav som kommer ställas och där ingår bl a högtalarupprop.

Upphandling busstrafik 2027. Det är en rad olika fokusområden som ska in i avtalet bl a avtalsupplägg, fordonsupplägg, infrastruktur, samverkan och trafikupplägg. Det är många olika delar vilket ställer mer krav på att det finns tid att arbeta med frågorna.

Tidplan för upphandlingen är att denna ska genomföras under 2025 inför trafikstart 1 januari 2027.

Kollektivtrafikstrateg Daniel Lundberg beskriver det ansvar Sundsvalls kommun har för kollektivtrafiken. Rollerna är fördelade inom kommunen. Stadsbyggnadskontoret ansvarar för busshållplatser i kommunala gatunätet, sköter allmän kollektivtrafik med taxi, ansvarar för handläggning av färdtjänst och har trafikplanerare med kollektivtrafikkompetens. Barn- och utbildningsförvaltningen ansvarar för skolskjuts och Servicecenter fordon ansvarar för samhällsbetalda resor. På kommunstyrelsekontoret finns kollektivtrafikstrategen som är kontaktperson gentemot Din Tur. Förvaltningen har även hyresavtal för bussdepå, arrendeavtal samt olika lokalhyresavtal.

Några exempel på vad kommunen gör gällande kollektivtrafik: studier om Paxa, trafiken till Bredsand har utökats, kvällstrafik till Stöde har införts, infrastrukturåtgärder som Hållplats Stenstan, linjenätsanalyser, ny kollektivtrafiklinje Birsta mm. Kommunens sammantagna finansiering för kollektivtrafiken 2025 är 180 miljoner kronor (exklusive kostnader för färdtjänst, riksfärdtjänst och skolskjutstrafik).

Fråga ställs om varför busslinje 85 på Norra kajen inte går på lördagar. Helén svarar att utifrån kostnaderna för busstrafiken behöver kommunen göra en prioritering över vilka linjer som ska ha tätare trafik. Daniel berättar att kommunen känner till situationen, men eftersom ekonomin är ansträngd och andra satsningar har prioriterats före, har ökad trafikering till Norra kajen inte genomförts. Hela ”norra paketet” ska studeras i ett sammanhang under nästa år eftersom alla linjer hänger ihop. I den studien ingår även linje 85. Som ett första steg kommer linjens sträckning att förändras från årsskiftet och trafikera den nya hållplatsen i Skönsbergs centrum.

4. Kommunens arbete med att främja psykisk hälsa och suicidprevention

Processledare Bodil Mattson berättar om arbetet med att utforma en handlingsplan psykisk hälsa och suicidprevention. Bakgrunden är att det finns en utbredd psykisk hälsa som skapar utanförskap, sjukskrivningar och risk för suicid. Självmord är den vanligaste dödsorsaken bland unga 15- 24 år och bland män mellan 15-44 år. Sverige har en nollvision för suicid.

Sammanställning av statistik visar att fler barn och vuxna uppger psykiska besvär som stress, oro och sömnsvårigheter. Flickor och kvinnor uppger oftare psykiska besvär än pojkar och män. Äldre personer får sällan specialiserad vård. 2022 var första året som personer äldre än 85 år deltog i nationell folkhälsoenkät. Jämfört med den näst äldsta åldersgruppen är det fler kvinnor (85 år och äldre) som uppger allvarlig psykisk påfrestning. Uttaget av antidepressiva läkemedel har ökat i alla åldrar och är högst i äldre åldersgrupper. Andelen flickor 10–17 år som vårdats för suicidförsök och andra självsador har ökat. Psykisk ohälsa hos barn ökar markant och det märks i den nationella stödlinjen för barn (BRIS). Under sommaren 2024 ökade antal kontakter med 28 % jämfört med samma period 2023. Självmordsstatistiken för Sundsvall 2010-2021 visar bl a att det är en kraftig övervikt av män som begår självmord (72%).

Processen för framtagande av plan innehåller bl a möten med nyckelpersoner i kommunen, ideella föreningar och lokala nätverk. Man genomför kartläggning av insatser som redan görs, insatser som varit framgångsrika men inte permanentats och framtagande av framtida önskade insatser. Ett första utkast till handlingsplan med åtgärder är nu framtagen. Styrdokument och handlingsplaner som är aktuella i arbetet är Agenda 2030, folkhälsopolitiskt mål, nationell och länsövergripande strategi och kommunen strategi för social hållbarhet.

Fokusområden i arbetet med suicidprevention – implementering av handlingsplanen, utbildning, samverkan externt och internt, utveckling av verksamheter för målgrupper i behov av en social öppen arena, uppsökande verksamhet och att förebygga suicid genom insatser i den fysiska miljön.

Efter föredragningen delar deltagarna in sig i mindre grupper och diskuterar ett antal frågor kopplat till ämnet.

5. Vård- och omsorgsförvaltningen informerar

Verksamhetschef Anita Bdioui informerar om kommande förändringar i fotvårdsverksamheten. Hon inleder med att berätta kort om verksamheten som är frivillig för kommunerna att bedriva och regleras inte av socialtjänstlagen. Kommunen har bedrivit verksamheten i många år och ser att det finns stora behov. Historiskt sett har kostnaderna täckts av att förvaltningen har skjutit till skattemedel och en del har varit avgiftsbelagd. Numera skjuter man inte till skattemedel utan verksamheten är självfinansierad och behandlingsavgifterna täcker kostnaderna.

Anita berättar att två vakanta heltidstjänster har annonserats ut rikstäckande men att man tyvärr inte har lyckats rekrytera till dessa. Det saknas därmed personal för att täcka upp behovet, vilket leder till att förvaltningen tyvärr behöver göra en organisatorisk förändring och prioritera vilka som kan få fotvård. Det är alltså ingen besparingsåtgärd. Man kommer informera brett om detta och även specifikt kontakta redan befintliga kunder.

Det finns 21 äldreboenden och ca 3000 personer som har hemtjänst i kommunen. Alla som bor på äldreboenden och personer med hemtjänst har rätt till kommunal fotvård om man är över 65 år. Behovet styr och man gör en bedömning vilka som ska prioriteras. Det finns 13 fotvårdskliniker men bara 5 anställda som även åker ut och gör hembesök. Varje heltidsanställd gör ca 400 behandlingar per år. Som personalsituationen är nu kommer man tyvärr inte nå de pensionärer som bor i ordinärt boende och som inte har hemtjänst. 2025 går dessutom ytterligare två fotvårdsspecialister i pension.

Anita hoppas att detta är en tillfällig svacka. Läget kan komma att ändras om förvaltningen får tag på fler anställda. Man har varit i kontakt med utbildningar för fotvårdsspecialister för att nå nyutbildade men har inte lyckats få dem intresserade av tjänsterna. Många vill hellre öppna eget. Detta skapar en viss oro inför framtiden för den här verksamheten. I övrigt är det en stor stabilitet i arbetsgruppen och inga anställda brukar sluta förrän de går i pension.

Fråga ställs om kommunen kan teckna avtal med fotvårdsspecialister som har eget företag. Anita svarar att det går men att kommunen då behöver göra upphandling.

Fråga ställs om detta drabbar glesbygden. Anita svarar att klinikerna finns på äldreboendena i hela kommunen och att det inte är någon skillnad beroende på var man bor.

6. Återrapport från temadag om bostäder för äldre

Mona Kramer, SPF informerar om temadagen "Hitta hem på äldre dar", som genomfördes den 19 september. Alla pensionärer i Sundsvall bjöds in till arrangemanget vars tema handlade om bostäder för äldre. Mona berättar om programmet som innehöll information från Sundsvalls kommun, Mitthem, K2A, HSB och Ersta diakoni. Konferencier var Jacke Sjödin.

En enkät skickades ut till dem som köpt biljetter till arrangemanget. Av 191 köpta biljetter inkom 96 svar, d v s 50%. Av dessa var 68% kvinnor och genomsnittlig ålder för svarspersonerna var 77 år. Frågor som ställdes var: Hur bor du idag? Skulle du vilja bo på ett trygghetsboende? Placering av trygghetsboendet? Önskad boendeform? Önskad boendeyta? När är tiden mogen att flytta? Mona redogör för resultatet av enkäten. Önskemål som lämnades i fritext: hiss, inga trappor, balkong, värd, trygghet och social samvaro, gemensamhetsytor, nära livsmedelsaffär eller buss, rimlig hyra, inbjudande utemiljö.

Det finns olika behov och önskemål om bostäder för äldre och arrangörerna ser temadagen som startskottet på en fortsatt dialog kring dessa frågor.

Antecknat av:

Caroline Grafström
kommunsekreterare